

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 12 ΙΟΥΝΙΟΥ 2024
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

- α) Μακεδονική Επιτροπή σελ. 134-135
«Τον Ιανουάριο του 1878 .. στρατιωτική δύναμη»
Προαιρετικά «Η επανάσταση .. περιοχή τους.»
- β) Συμφωνία Μουρνιών Κυδωνίας σελ. 215
«Οι διαπραγματεύσεις .. με την Ελλάδα.»
- γ) «σκωρίες» σελ. 26
«Η πιο γνωστή περιοχή .. αυτά τα κατάλοιπα.»

ΘΕΜΑ Α2

- α) Λ σελ. 31
β) Λ σελ. 78
γ) Σ σελ. 135
δ) Σ σελ. 245
ε) Σ σελ. 254

ΘΕΜΑ Β

B1: Σελ. 52: Η ελληνική οικονομία κατά την περίοδο του μεσοπολέμου

B2: Σελ. 217 – 218: «Για την επίσημη έναρξη...απέκοψε τον ιστό της»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Ιστορικές γνώσεις

α) σελ. 161: « Με την υπογραφή της Σύμβασης ανταλλαγής ... στάση των προσφύγων»

Μετά την υπογραφή της Σύμβασης ανταλλαγής πληθυσμών και της Συνθήκης ειρήνης της Λοζάνης, οι σχέσεις της Ελλάδας με την Τουρκία δοκιμάζονταν κατά διαστήματα από εντάσεις. Ύστερα από διαπραγματεύσεις, τον Ιούνιο του 1925 υπογράφηκε η Σύμβαση της Άγκυρας και το Δεκέμβριο του 1926 η Συμφωνία των Αθηνών. Αυτές ρύθμιζαν τα επίμαχα θέματα, όμως δεν εφαρμόστηκαν ποτέ.

Πράγματι, το κείμενο Α, επιβεβαιώνει την υπογραφή των διπλωματικών αυτών εγγράφων. Η Σύμβαση της Άγκυρας, γνωστή ως Συμφωνία Εξηντάρη – Χαμδή Βέη, υπογράφηκε τον Ιούνιο του 1925 αλλά δεν εφαρμόστηκε. Το Δεκέμβριο του 1926, με πρωταγωνιστές τον Πέτρο Αργυρόπουλο και του Τούρκο αντιπρόσωπο στην Μικτή Επιτροπή, Σουκρή Σαράτσογλου, υπογράφηκε η Συμφωνία των Αθηνών. Το ίδιο κείμενο συμπληρώνει πως η Συμφωνία προέβλεπε την εξαγορά των μη ανταλλάξιμων κτημάτων και ακινήτων και από τις δύο χώρες. Εξαιρούνταν τα κτήματα των μουσουλμάνων της Δυτικής Θράκης και των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης. Επιπλέον τα δύο κράτη θα εξαγόραζαν το καθένα ίδιας συνολικής αξίας κτήματα, ενώ κάθε κυβέρνηση αναλάμβανε την απαλλαγή των κτημάτων από κάθε περιορισμό επιβάρυνσης του προηγούμενου διαστήματος για να δοθούν στους ιδιοκτήτες τους.

Τον Αύγουστο του 1928 το κόμμα των Φιλελευθέρων κέρδισε τις εκλογές και σχεδόν αμέσως η νέα κυβέρνηση ξεκίνησε διαπραγματεύσεις που κράτησαν δύο χρόνια. Ο Ελ. Βενιζέλος επιθυμούσε τη διευθέτηση των οικονομικών διαφορών και την αναγνώριση του εδαφικού καθεστώτος μεταξύ των δύο χωρών. Όμως, σε κάθε προσπάθεια προσέγγισης με την Τουρκία, εμπόδιο στεκόταν η έντονα αρνητική στάση των προσφύγων.

β) Σελ. 161 «Στις 10 Ιουνίου 1930 ... άλλου κράτους»

Στις 10 Ιουνίου 1930 υπογράφηκε η Συμφωνία της Άγκυρας που αποτελούσε το οικονομικό σύμφωνο μεταξύ των δύο χωρών.

Τα κυριότερα σημεία του ήταν:

- Ρύθμισε το ζήτημα των Ελλήνων ορθοδόξων της Κωνσταντινούπολης και των μουσουλμάνων της Θράκης, καθώς και των «φυγάδων».
- Όριζε ότι οι ανταλλάξιμες μουσουλμανικές περιουσίες στην Ελλάδα και οι ελληνικές στην Τουρκία περιέρχονταν στην κυριότητα του Ελληνικού και Τουρκικού Δημοσίου, αντίστοιχα.
- Προέβλεπε αμοιβαία απόσβεση των οικονομικών υποχρεώσεων μεταξύ των δύο χωρών.

Η συμφωνία ολοκληρώθηκε στις 30 Οκτωβρίου του ίδιου έτους με το Σύμφωνο φιλίας, ουδετερότητας και διαιτησίας, το Πρωτόκολλο για τον περιορισμό των ναυτικών εξοπλισμών και τη Σύμβαση εμπορίου, εγκατάστασης και ναυτιλίας. Με την τελευταία αυτή σύμβαση δόθηκε η δυνατότητα στους υπηκόους του καθενός από τα δύο κράτη να ταξιδεύουν ή να εγκαθίστανται (με κάποιους περιορισμούς) στο έδαφος του άλλου κράτους.

Προς επίρρωση των γεγονότων το κείμενο Β αναφέρεται στην υπογραφή αυτών των διπλωματικών εγγράφων στις 30 Οκτωβρίου 1930. Αρχικά, με το Σύμφωνο Φιλίας, Ουδετερότητας και Διαιτησίας, προβλεπόταν ακόμη και η απαγόρευση συμμετοχής σε κάθε πολιτικό ή οικονομικό συνασπισμό που θα εναντιωνόταν στο συμβαλλόμενο κράτος. Επιπλέον, υπήρχε ειδική συμφωνία για τους ναυτικούς εξοπλισμούς, αφού κάθε χώρα θα έπρεπε να ενημερώνει έγκαιρα την άλλη σε περίπτωση παραγγελίας ναυτικού εξοπλισμού.

Τέλος, το Σύμφωνο συνοδευόταν και από εμπορική σύμβαση που περιείχε, τόσο προξενική σύμβαση όσο και σύμβαση εγκατάστασης.

ΘΕΜΑ Δ1

Ιστορικές Σελ. 60 – 61 : «Όσο οι Έλληνες ήταν υπόδουλοι, σε γενικές γραμμές τηρούσαν κοινή στάση απέναντι στον κατακτητή ... στρατιωτικών και προκρίτων»

α) Όσο οι Έλληνες ήταν υπόδουλοι, σε γενικές γραμμές τηρούσαν κοινή στάση απέναντι στον κατακτητή. Όταν άρχισε η εκδίωξη των Τούρκων, άρχισαν οι συγκρούσεις μεταξύ των μέχρι τότε ομονοούντων. Το βασικότερο ζήτημα αφορούσε το ποιος και πώς θα διαχειριζόταν την εξουσία. Μια σειρά γεγονότων, που σχετίζονται με τη διαμόρφωση διαφορετικών απόψεων για το ζήτημα αυτό, οδήγησαν σ' ένα προστάδιο διαμόρφωσης των πρώτων πολιτικών κομμάτων. Τα γεγονότα αυτά συνδέονται με την κάθοδο του Δημητρίου Υψηλάντη στην Επιτροπή της Φιλικής Εταιρείας, με σκοπό την ανάληψη της ηγεσίας της Επανάστασης. Όταν ο Δημ. Υψηλάντης έφτασε στην Ύδρα, οι Πελοποννήσιοι είχαν ήδη ορίσει από μόνοι τους κυβερνητικά όργανα τοπικής εμβέλειας.

Ο G. Heriing όπως προκύπτει από το κείμενο Α, επισημαίνει ότι οι πρόκριτοι δεν επεδίωκαν τη δημιουργία μιας συγκεντρωτικής κεντρικής διοίκησης αλλά εστίαζαν στην οργάνωση μιας τοπικής Πελοποννησιακής αυτοδιοίκησης με ισότιμο ως προς τα μέλη της χαρακτήρα.

Ο Υψηλάντης θέλησε να επιβάλει ένα δικό του «Γενικό Οργανισμό της Πελοποννήσου», που θα του επέτρεπε να συγκεντρώσει τη στρατιωτική και πολιτική εξουσία στα χέρια του.

Σύμφωνα με το ίδιο παράθεμα ο Υψηλάντης σχεδίαζε τη δημιουργία μια συγκεντρωτικής διοίκησης που θα ήλεγχε την πολιτική εξουσία και το στράτευμα και θα στηριζόταν στα αστικά στρώματα της επαναστατημένης Ελλάδας.

Οι πρόκριτοι δεν το αποδέχθηκαν και με δυσκολία αποσοβήθηκε η σύρραξη. Η αντίθεση μεταξύ των δύο πλευρών δεν είχε ως αντικείμενο μόνο το ποιος θα κατείχε πραγματικά την εξουσία, αλλά αφορούσε και τη δομή τού υπό ίδρυση κρατικού οργανισμού.

Ο Υψηλάντης πρότεινε τη δημιουργία συγκεντρωτικού συστήματος διακυβέρνησης, ώστε να εξασφαλιστούν οι οικονομικοί πόροι για τη συνέχιση του αγώνα και η πειθαρχία στο στράτευμα. Θεωρούσε ότι οι τοπικιστικές τάσεις αποτελούσαν εμπόδιο για την οργάνωση του Αγώνα.

Προς επίρρωση των παραπάνω στο Κείμενο Β αναλύεται πως το συγκεντρωτικό πλάνο διοίκησης του Υψηλάντη δεν είχε σκοπό την αποδυνάμωση της δύναμης των προκρίτων της Πελοποννήσου αλλά τη συγκέντρωση των οικονομικών πόρων στη κεντρική διοίκηση και τη διάχυσή τους προς ένα στράτευμα το οποίο θα είχε τακτικό χαρακτήρα, θα δεχόταν εντολές από το κέντρο και θα κυριαρχούσε η πειθαρχία σε αντίθεση με την κατάσταση που επρόκειτο να διαμορφωθεί από την αναρχία που θα προκαλούσαν πολυάριθμα άτακτα στρατεύματα. Σύμφωνα με την άποψή του οι αρχηγοί αυτών των στρατευμάτων θα καρπώνονταν τα λάφυρα και τα πυρομαχικά για την εξυπηρέτηση ιδίων συμφερόντων, όπως την είσπραξη φόρων, τη μισθοδοσία των σωμάτων τους και την πρόσληψη μικροκαπεταναίων.

Οι πρόκριτοι, έχοντας διαφορετικές επιδιώξεις, ήθελαν να είναι όλοι υπεύθυνοι για όλα. Συγκροτήθηκαν λοιπόν οι πρώτες παρατάξεις.

β) *Σύμφωνα με το κείμενο Γ, στην Α' Εθνοσυνέλευση αποκαλύφθηκε για πρώτη φορά η διάσταση μεταξύ των προεστών της Πελοποννήσου, των νησιών, των αρχιερέων και των εκπροσώπων της δυτικής και ανατολικής Στερεάς εναντίον των οπλαρχηγών που θα ήταν σε θέση να αμφισβητήσουν την εξουσία τους.*

Το «Προσωρινόν Πολίτευμα» της Επιδάουρου, το πρώτο σύνταγμα της Επανάστασης, ψηφισμένο από την Α' Εθνοσυνέλευση, έδωσε το 1822 λύση στο πρόβλημα της ηγεσίας του Αγώνα, με τον αντιπολυταρχικό χαρακτήρα του και τη θέσπιση πολυαρχικής εξουσίας.

Όπως επιβεβαιώνεται και από το κείμενο Γ, η Εθνοσυνέλευση καθιέρωσε αντιπροσωπευτική διακυβέρνηση με την θέσπιση της διάκρισης των εξουσιών, και την συγκρότηση Πολιτικής Διοίκησης, αποτελούμενης από δύο σώματα, το Βουλευτικό και το Εκτελεστικό, με ετήσια θητεία.

Ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος κατόρθωσε να γίνει ρυθμιστής της κατάστασης, έχοντας εξασφαλίσει για τον κύκλο του και για τους προκρίτους την εξουσία, ενώ αγνοήθηκαν ο Κολοκοτρώνης και ο Υψηλάντης. Έτσι δημιουργήθηκε ρήγμα στις σχέσεις μεταξύ στρατιωτικών και προκρίτων.

Η πολιτική υποβάθμιση του Υψηλάντη επισημαίνεται στο κείμενο Γ, αφού εξελέγη πρόεδρος του Βουλευτικού. Ο πλήρης παραγκωνισμός της Φιλικής Εταιρείας φάνηκε όχι μόνο από το γεγονός της μη αναφοράς του ονόματός της, αλλά και από το γεγονός πως το σύμβολό της, ο Φοίνικας δεν υιοθετήθηκε από την Εθνική Συνέλευση.

Οι απαντήσεις των πηγών είναι ενδεικτικές και εναπόκεινται στην κρίση των μαθητών

Επιμέλεια:

Ισμυρνιόγλου Νίκος

Σκάνια Αθηνά

Τσιαντόπουλος Άρης